

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Natura 2000-plan 2022-2027

**Skælskør Fjord og havet og kysten mellem Agersø
og Glænø**

Natura 2000-område nr. 162

Habitatområde H143

Fuglebeskyttelsesområde F95 og F96

Udgiver: Miljøstyrelsen

Redaktion: Miljøstyrelsen Sjælland

Dato: Juni 2023

Forsidefoto: Strandeng på Agersø med Agersøfærgen i baggrunden

ISBN: 978-87-7564-607-4

Baggrundskort: © Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering

Biodiversiteten i Danmarks største og mest værdifulde naturområder

Danmark rummer storslået natur.

Fra Skagens Gren og Skagerrak over Møns Klints hvide kridt til Paradisbakkerne på Bornholm. De tre ikoniske steder er nogle af de i alt 257 Natura 2000-områder. Det er steder på land og til havs, hvor der findes en helt særlig natur og biodiversitet.

Der er mange eksempler på sjældne arter og naturtyper, som er vigtige at beskytte. Der findes truede ynglefugle og sjældne planter i Danmark. Dem skal vi gøre en særlig indsats for at bevare.

De 257 områder er fordelt i hele Danmark og ejes og forvaltes af private lodsejere, fonde, kommuner og staten.

Miljøminister Magnus Heunicke

Hvert område har en plan.

Planerne for perioden 2022-27 har to nye elementer. I de store områder kommer nye målsætninger, der giver mulighed for vildere natur. Der peges også på steder, hvor udtag af kulstofholdige lavbundsarealer udover at hjælpe klimaet kan bidrage til bedre natur f.eks. med levesteder for arter eller som buffer mellem sårbar natur og intensivt drevne landbrugsarealer.

Arbejdet med at sikre den eksisterende natur gennem naturpleje fortsætter, og der er en særlig indsats med at beskytte hjemhørende arter mod de invasive, ligesom der etableres forstyrrelsesfrie områder for fugle, havnatur og havpattedyr.

Danmark skal have mere og bedre natur, og det bidrager Natura 2000-planerne til sammen med de mange andre indsatser, som regeringen er i gang med.

Det er f.eks. Havplanens aftale om strengt beskyttede havområder, og den store Havnaturfond, der kan bidrage til øget viden og initiativer til genopretning. Etablering af naturnationalparker og urørt skov, og de netop offentliggjorte vandområdeplaner og forbedringen af vandmiljøet er også helt centrale for at sikre og forbedre naturen i områderne.

Natura 2000-områder rummer nogle af Europas og Danmarks største og mest værdifulde naturområder og repræsenterer en stor del af biodiversiteten. De danske Natura 2000-områder bidrager til det fælles EU-mål om 30 pct. beskyttet natur på land og til havs.

Indhold

1. Natura 2000-planlægning	5
1.1 Synergi med anden lovgivning	7
1.2 Natura 2000-planen er bindende for myndighederne	7
1.3 Naturlilstand og gunstig bevaringsstatus.....	8
2. Skælskør Fjord og havet og kysten mellem Agersø og Glænø	10
2.1 Områdebeskrivelse	10
2.2 Områdets udpegningsgrundlag	12
2.3 Tilstand og forekomst for områdets udpegede natur og levesteder.....	13
2.3.1 Terrestriske naturtypers arealfordeling og tilstand	13
2.3.2 Sønaturtypers tilstand og forekomst.....	18
2.3.3 Forekomst af vandløbsnatur.....	19
2.3.4 Forekomst af marine naturtyper	19
2.3.5 Tilstand af levesteder for arter.....	20
2.3.6 Tilstand af levesteder for ynglefugle.....	20
3. Målsætninger	23
3.1 Overordnede målsætninger for Natura 2000-området.....	24
3.2 Konkrete målsætninger for naturtyper og arter.....	25
3.3 Modstridende naturinteresser.....	26
4. Indsatsprogram.....	28
4.1 Generelle retningslinjer	29
4.2 Områdespecifikke retningslinjer	30
4.3 Relation til vandområdeplaner.....	30
5. Bilag 1. Oversigt over grupperinger.....	31

1. Natura 2000-planlægning

Danmark er ifølge [habitatdirektivet](#) forpligtet til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger for at sikre eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som direktivet omfatter. Samtidig er Danmark forpligtet til, via gennemførelsen af [fuglebeskyttelsesdirektivet](#), at træffe egnede foranstaltninger med henblik på at bidrage til at sikre den nationale bestand af fugle omfattet af direktivet.

Danmark har valgt at gøre dette bl.a. ved en systematisk og tilbagevendende planlægning i de enkelte Natura 2000-områder. Ud fra direktivforpligtelserne og den nationale naturovervågning fastlægges indsatsen i de enkelte områder for 6-årige planperioder (dog 12-årige for skovbevoksede, fredskovpligtige arealer). Med en sådan målrettet forvaltningsindsats i områderne bidrager Danmark til at sikre den europæiske natur og den biologiske mangfoldighed og dermed også til gennemførelsen af EU's biodiversitetsstrategi 2030 samt FN's Verdensmål.

Der er i alt udpeget 257 Natura 2000-områder i Danmark. Et Natura 2000-område kan indeholde ét eller flere fuglebeskyttelsesområder og/eller habitatområder. Der er udpeget 269 habitatområder og 124 fuglebeskyttelsesområder i Danmark. Fuglebeskyttelses- og habitatområder kan være sammenfaldende eller ligge i umiddelbar tilknytning til hinanden.

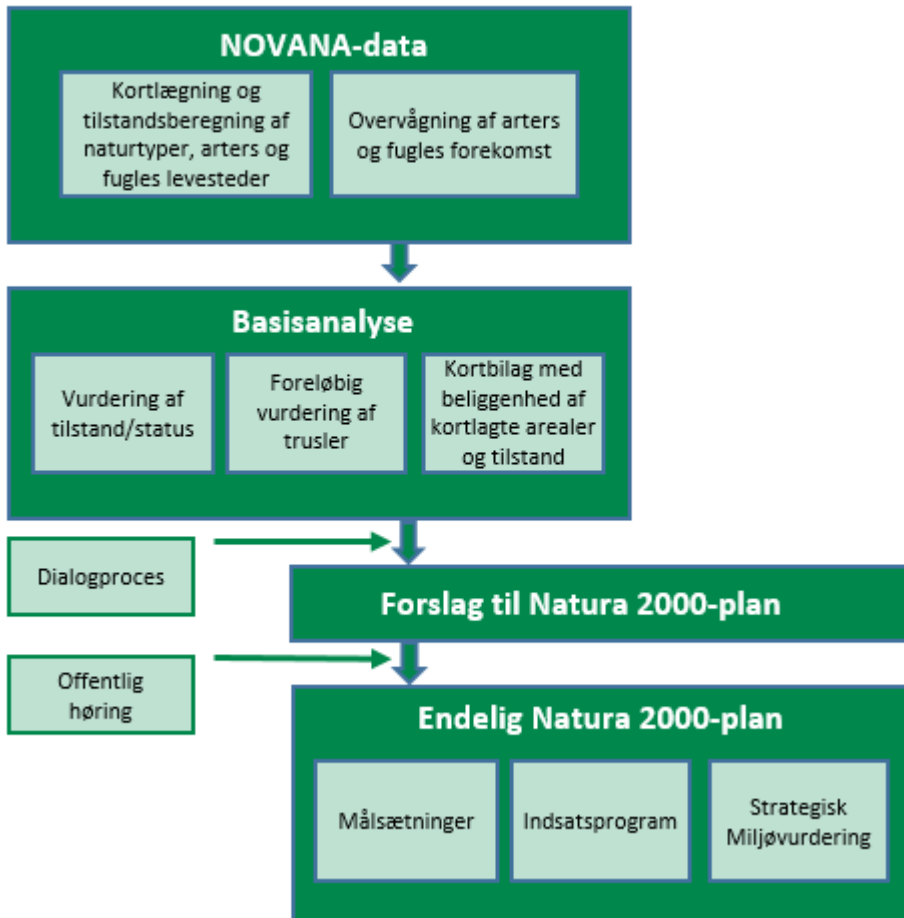
Der er i 2021 gennemført en høring med henblik på at nyudpege eller udvide seks marine fuglebeskyttelsesområder. Det drejer sig om områderne Flensborg Fjord og Nybøl Nor, Sejerø Bugt og Nekselø, Skagerrak, Nordvestlige Kattegat, Smålandsfarvandet og Rønne Banke. De nye/udvidede fuglebeskyttelsesområder inklusiv eventuelle konsekvensrettelser af eksisterende Natura 2000-områder vil indgå i fjerde planperiode (2028-2033).

Natura 2000-planlægningen sker efter reglerne i miljømålsloven og skovloven med tilhørende bekendtgørelser. En Natura 2000-plan bygger oven på en basisanalyse, der indeholder de faktuelle oplysninger og data om området. En Natura 2000-plan består af mål for naturtilstanden og et indsatsprogram. Natura 2000-planens målsætninger og indsatsprogram er væsentlige elementer i beskyttelsen af naturtyper, fugle og arter på områdets udpegningsgrundlag. Derudover angiver de hhv. det overordnede sigte for, hvordan området skal udvikle sig og krav til indsatsen i planperioden, der er nødvendig for at sikre den nationale prioritering.

Mål og indsatser relaterer til de naturtyper, arter og fugle, som det pågældende Natura 2000-område er udpeget for at beskytte. Både de overordnede og konkrete målsætninger er langsigtede mål, der gælder for flere planperioder, mens indsatsprogrammet er kortsigtet og revideres i hver planperiode. De langsigtede målsætninger er opdateret i denne plangeneration, bl.a. på baggrund af justeringen af Natura 2000-områderne geografiske afgrænsning (gennemført i 2017-19) samt opdatering af Natura 2000-områdernes udpegningsgrundlag (jf. nedenstående). De konkrete målsætninger er ligeledes opdateret for at give mulighed for en mere dynamisk forvaltning. Således bygger de konkrete målsætninger på grupperinger af naturtyper, habitatarter og fugle.

Natura 2000-planen gælder for de arter og naturtyper, der har begrundet udpegningen af det enkelte område, men det bidrager også til at sikre andre arter og naturtyper i området gennem en generel sikring og forbedring af områdets naturværdier.

Tilblivelse af Natura 2000-planen

Processen for tilblivelsen af en Natura 2000-plan.

Denne plan er tredje generation af Natura 2000-planer (2022-27), der også dækker de fredskovspligtige arealer. For de fredskovspligtige arealer dækket af skovloven afløser den Natura 2000-planen 2010-15, som for de fredskovspligtige arealer har været gældende frem til 2021. For alle andre arealer, arter og fugle dækket af miljøbeskyttelsesloven afløser den Natura 2000-planen 2016-21.

På baggrund af overvågningsdata har Miljøstyrelsen i 2019 gennemført en høring i forhold til justering af udpegningsgrundlaget for de enkelte Natura 2000-områder. Høringsnotatet fremlægges samtidig med igangsættelsen af høringen af Natura 2000-planerne 2022-27. Natura 2000-planerne er udarbejdet på baggrund af et bruttoudpegningsgrundlag, der omfatter udpegningsgrundlaget fra planerne for 2016-21 plus nye arter og naturtyper, der er registreret i områderne, og som falder inden for de opstillede kriterier for opdatering af udpegningsgrundlaget.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering. Desuden er der ikke i planen taget stilling til forvaltningsindsatsens lokalisering eller valgte forvaltningsmetoder.

Der er udarbejdet en miljørapport for hver enkelt natura 2000-plan efter reglerne i lovbekendtgørelse 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter. Samtidig med høringen af Natura 2000-planerne sendes miljørapporterne også i høring.

1.1 Synergi med anden lovgivning

Natura 2000-planen har fokus på arealbaserede indsatser. Indsats til bedring af vandkvaliteten i overflade- og grundvand gennemføres som led i vandplanlægningen, ligesom reduktion af kvælstofdeposition sker gennem husdyrgodkendelsesloven og generelle tiltag til at mindske luftforureningen. Derudover målsættes miljøtilstanden i havets økosystemer via Havstrategiplanen (II).

Vandområdeplanerne, som udarbejdes med baggrund i EU's vandrammedirektiv, er hovedinstrumentet til at sikre og forbedre tilstanden i de akvatiske naturtyper i Natura 2000-områderne. Vandområdeplanernes formål er at forbedre vandmiljøet i retning af god økologisk og kemisk tilstand (fx reduktion af kvælstofbelastning og fjernelse af spærringer), hvilket samtidig tilvejebringer grundlæggende forbedringer af vandkvaliteten til gavn for naturtyper, fugle og arter i Natura 2000-området.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak, kan være en udfordring for mange naturligt næringsfattige naturtyper. Emission fra landbrug reguleres via husdyrgodkendelsesloven, som fastlægger den maksimale tilladte ammoniakdeposition fra lokale husdyrbrug til sårbare naturtyper for at mindske væsentlige miljøpåvirkninger.

Gennemførelse af EU's havstrategidirektiv skal sørge for, at der opnås eller opretholdes god miljøtilstand i havets økosystemer, samtidig med at der kan ske en bæredygtig udnyttelse af havets ressourcer. Indsatserne i indsatsprogrammet til Havstrategi II vil også bidrage til opfyldelse af målsætningerne i de marine Natura 2000-områder.

1.2 Natura 2000-planen er bindende for myndighederne

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Alle myndigheder skal i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt lægge Natura 2000-planen til grund. Offentlige lodsejere er bundet af planens langsigtede målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På områder, hvor staten er myndighed f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, kan der følges op med nationale strategier.

Det er kommunerne, der er ansvarlig myndighed for de privatejede Natura 2000-arealer, dog er Miljøstyrelsen ansvarlig myndighed for de privatejede skovbevoksede, fredskovspligtige arealer. Ansvarlige myndigheder skal udarbejde bindende handleplaner for gennemførelse af Natura 2000-planen 2022-27 med fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning. Når indsatserne iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal indsatserne have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., evt. på grundlag af konsekvensvurderinger. I det omfang indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for Natura 2000-områdets forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan være andre hensyn efter lovgivningen, der spiller ind.

Der er i Natura 2000-planen taget stilling til afvejning mellem modsatrettede naturinteresser i de tilfælde, hvor sådanne allerede på nuværende tidspunkt i planlægningen kan forudses, og hvor en sådan afvejning er forbundet med eller nødvendig for forvaltningen af området. Eventuelt konkrete konsekvenser af denne afvejning vil blive afklaret i forbindelse med gennemførelsen af planen og valg af virkemidler.

Natura 2000-planens målsætninger er bindende og skal anvendes ved væsentligheds- og konsekvensvurdering i forbindelse med myndighedsudøvelse, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpegnings og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter og tilsvarende regler om væsentligheds- og konsekvensvurdering i andre ministeriers lovgivning.

Indsatsprogrammets retningslinjer er ligeledes bindende og danner sammen med målsætningerne for naturen i området grundlaget for handleplanen samt eventuel anden prioritering af forvaltningsindsatsen i området.

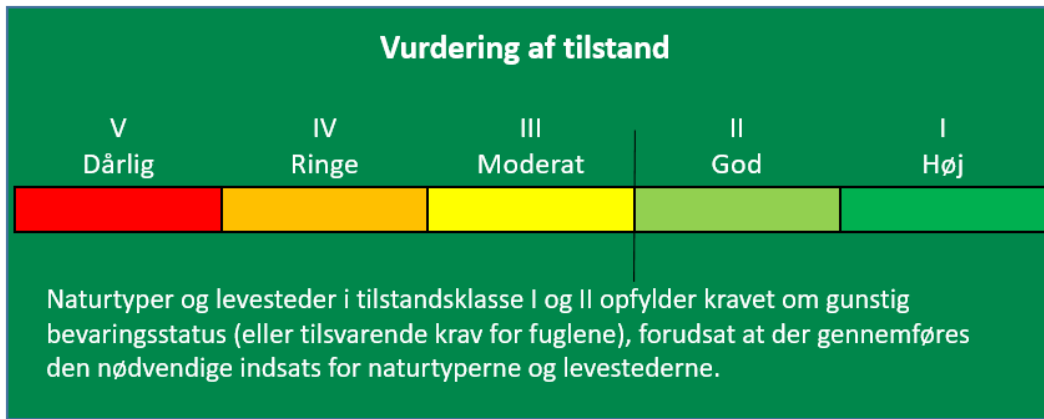
1.3 Naturtilstand og gunstig bevaringsstatus

Danmark har en forpligtelse til at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der begrundes udpegnings af de enkelte Natura 2000-områder. Bevaringsstatus er en vurdering af, hvordan naturtypens eller artens tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen, de negative påvirkninger eller forvaltningen i forhold til i dag. Der er således tale om en slags prognose for naturtypernes og arternes udviklingsretning.

Danmark er ligeledes forpligtet til, via gennemførelsen af Fuglebeskyttelsesdirektivet, at træffe egnede foranstaltninger med henblik på at bidrage til at sikre den nationale bestand af fugle omfattet af direktivet. Ligesom for habitatnaturtyper og -arter laves en vurdering for fuglene med fokus på bl.a. bestandsudvikling.

Til brug for Natura 2000-planlægningen er der for en række naturtyper samt nogle arter og fugle udviklet et naturtilstandssystem, der på baggrund af bl.a. artsammensætning og umiddelbart synlige, forvaltningsbare strukturparametre, som f.eks. tilgroning, udtørring og forstyrrelser, angiver den aktuelle tilstand for naturtypen eller artens/fuglens levested, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 653 af 19. maj 2020 om klassificering og fastsættelse af mål for naturtilstanden i internationale naturbeskyttelsesområder. Tilstanden opgøres på en skala fra I-V, hvor naturtyper eller levesteder i tilstandsklasse I og II med en vedvarende nødvendig drift og evt. sikring mod forstyrrelse svarer til gunstig bevaringsstatus eller tilsvarende for fuglenes vedkommende. For naturtyper eller arters/fugles levesteder i tilstandsklasse III-V skal der typisk gennemføres en indledende forvaltningsindsats eller regulering, før en vedvarende drift vil være tilstrækkeligt til at sikre arealet eller levestedet på sigt.

For de fugle, arter og naturtyper, hvor der ikke findes et tilstandsvurderingssystem, skal der i basisanalysen vurderes om given naturtype eller art/fugls levested er stabile, i fremgang eller i tilbagegang eller ukendt, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 653 af 19. maj 2020 om klassificering og fastsættelse af mål for naturtilstanden i internationale naturbeskyttelsesområder.

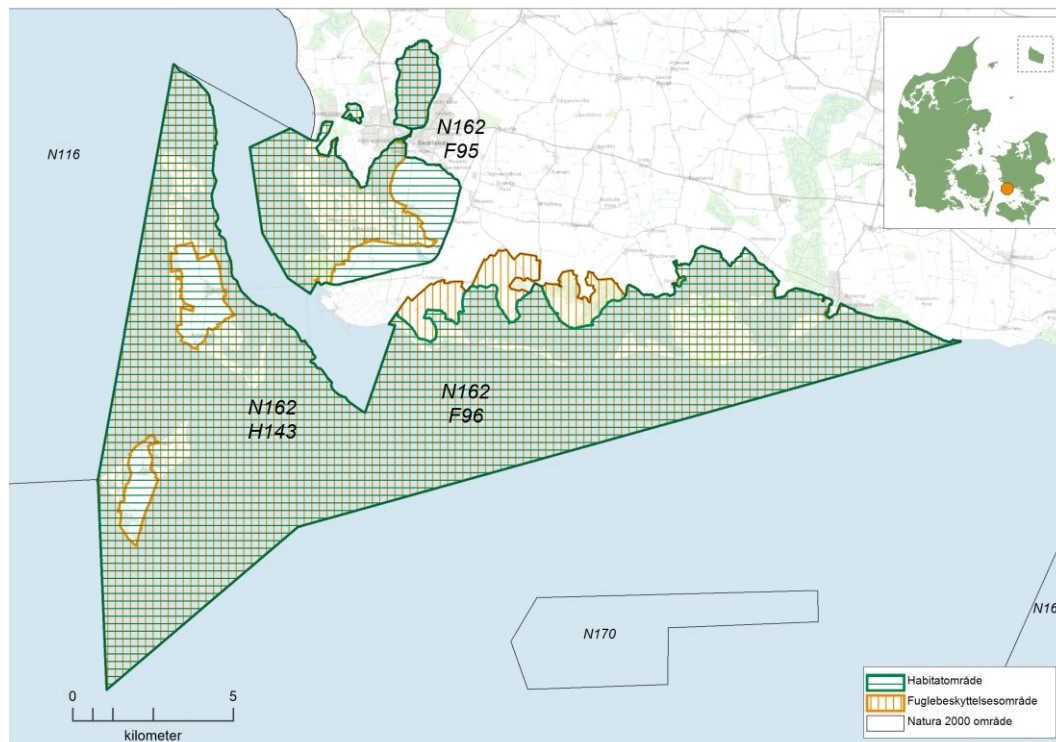
Tilstandsklasser for naturtyper.

Udvalgte forvaltningsbare parametre i tilstandssystemet gennemgås i basisanalyserne, og det kan heraf ses hvilke tiltag, der kan iværksættes for at sikre eller genoprette naturtyperne eller arterne/fuglenes levesteder.

Levested for klokkefrø på Agersø. Foto: Miljøstyrelsen.

2. Skælskør Fjord og havet og kysten mellem Agersø og Glænø

Kortet viser Natura 2000-områdets afgrænsning. Natura 2000-område N162 består af habitatområde H143 (vandret grøn skravering), og fuglebeskyttelsesområderne F95 og F96 (lodret orange skravering).

2.1 Områdebeskrivelse

Natura 2000-området nr. 162 Skælskør Fjord og havet og kysten mellem Agersø og Glænø har et samlet areal på 18.200 ha, hvoraf ca. 13.700 ha er hav og 47 ha er større søer. En mindre del af området er offentligt ejet, herunder arealer ved Kobæk Strand og Kobæk Sø samt flere mindre øer og holme. Områdets afgrænsning er vist på kortet. Området er udpeget som habitatområde H143 Skælskør Fjord og havet og kysten mellem Agersø og Glænø og fuglebeskyttelsesområderne F95 Skælskør Nor, Skælskør Fjord og Gammelsø samt F96 Farvandet mellem Skælskør Fjord og Glænø. Natura 2000-området ligger i Slagelse og Næstved Kommuner og inden for vandområdedistrikt Sjælland. Området ligger desuden i havstrategidirektivets marin-baltiske region.

Dette Natura 2000-område er specielt udpeget for de lavvandede hav- og laguneområder, som er vigtige for de mange fugle, som lever af marine bunddyr. Området rummer bl.a. større forekomster af kystlaguner og strandsøer (1150) samt rev (1170). Disse naturtypers forekomst i området udgør mere end 5 % af den samlede forekomst inden for den kontinentale biogeografiske region i Danmark. Langs kysterne findes store strandengs- og mosearealer, der tjener som yngle- og rastelokaliteter for bl.a. klyder, terner, rørhøg og gæs. Området skal desuden især beskytte bestande af klokkefrø på Agersø og Glænø samt vinteregeskov (9170), hvoraf der kun er meget få forekomster i Østdanmark. Habitatområde H143 rummer ligeledes mere end 5 % af den samlede

areal med vinteregeskov (9170) samt mere end 5 % af de kortlagte levesteder for klokkefrø i den kontinentale biogeografiske region.

Øerne og de sydvestsjællandske kyster i dette Natura 2000-område ligger på grænsen mellem Smålandsfarvandet og Storebælt. Landskabsmæssigt er det karakteriseret ved flade kystarealer og de store og forskelligartede vandområder: Skælskør Fjord og noret inde bag byen, havet og lagunerne Basnæs Nor og Holsteinsborg Nor samt moseområderne ved Borreby Gods og ved Kobæk. Den konstante vandring af materiale med havstrømmen fra vest mod øst har dannet vejlerne ved Stignæs og de store laguner ved afsnøring fra havet ved aflejring af smalle sand- og stenfed. Søerne ved Borreby Gods er opstået ved inddæmninger af en fjordarm. Først blev Gammelsø inddæmmet som en del af et forsvarsværk omkring 1570 og langt senere blev Nysø afskåret mod den nuværende Skælskør Fjord med en godt 200 m lang jordvold. Engene omkring Nysø og Gammelsø er i dag en fuglelokalitet i særklasse. Kobæk Sø er et genskabt vådområde lige nord for Kobækvej, hvor der er opsat et fugletårn.

Inden for Natura 2000-området findes en række fredede arealer. Der er en større landskabsfredning, som dækker arealerne omkring Borreby Gods, Stignæs Skov, Østerhovedgård og Sevedø. En del af dette areal er også fredet for at beskytte fuglelivet. Ved Holsteinsborg er naturarealer fredede som fristed for flora og fauna. Inden for Natura 2000-området indgår strandenge samt Ormø i denne fredning. På Agersø er gamle egetræer fredede på Egholm og i Snede Skov, og langs øens østkyst indgår træbevoksninger i fredninger.

Næsten 3.000 ha af Natura 2000-området indgår i fire vildtreservater, hvor der gælder særlige restriktioner i forhold til jagt og færdsel. Det drejer sig om Skælskør Vildtreservat, der omfatter både Skælskør Fjord og Skælskør Nor, Danmarks ældste vildtreservat i Basnæs Nor, Holsteinsborg Nor med Glænø Østerfed samt Helleholm Vejle i den sydlige del af Agersø. Langt hovedparten af vildtreservaterne udgøres af vandareal.

Strandeng på Agersø. Foto: Miljøstyrelsen.

2.2 Områdets udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 143		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Vadeflade (1140)
	Lagune* (1150)	Bugt (1160)
	Rev (1170)	Strandvold med flerårige planter (1220)
	Kystklint/klippe (1230)	Enårig strandengsvegetation (1310)
	Strandeng (1330)	Forklit (2110)
	Hvid klit (2120)	Grå/grøn klit* (2130)
	Klithede* (2140)	Søbred med småurter (3130)
	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Vandløb (3260)
	Tør hede (4030)	Kalkoverdrev* (6210)
	Surt overdrev* (6230)	Tidvis våd eng (6410)
	Urtebræmme (6430)	Hængesæk (7140)
	Bøg på mor (9110)	Bøg på muld (9130)
	Ege-blandskov (9160)	Vinteregeskov (9170)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
	Arter:	
	Klokkefrø (1188)	Stor vandsalamander (1166)
	Marsvin (1351)	

Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 95		
Fugle:	Rørdrum (Y)	Sangsvane (T)
	Grågås (T)	Troldand (T)
	Rørhøg (Y)	Blishøne (T)
	Klyde (Y)	Dværgterne (Y)
	Fjordterne (Y)	

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 96		
Fugle:	Rørdrum (Y)	Knopsvane (T)
	Sangsvane (T)	Grågås (T)
	Sædgås (T)	Bramgås (T)
	Spidsand (T)	Skeand (T)
	Edderfugl (T)	Fløjlsand (T)
	Havørn (TY)	Rørhøg (Y)
	Blishøne (T)	Klyde (Y)
	Almindelig ryle (Y)	Dværgterne (Y)
	Splitterne (Y)	Havterne (Y)
	Mosehornugle (TY)	

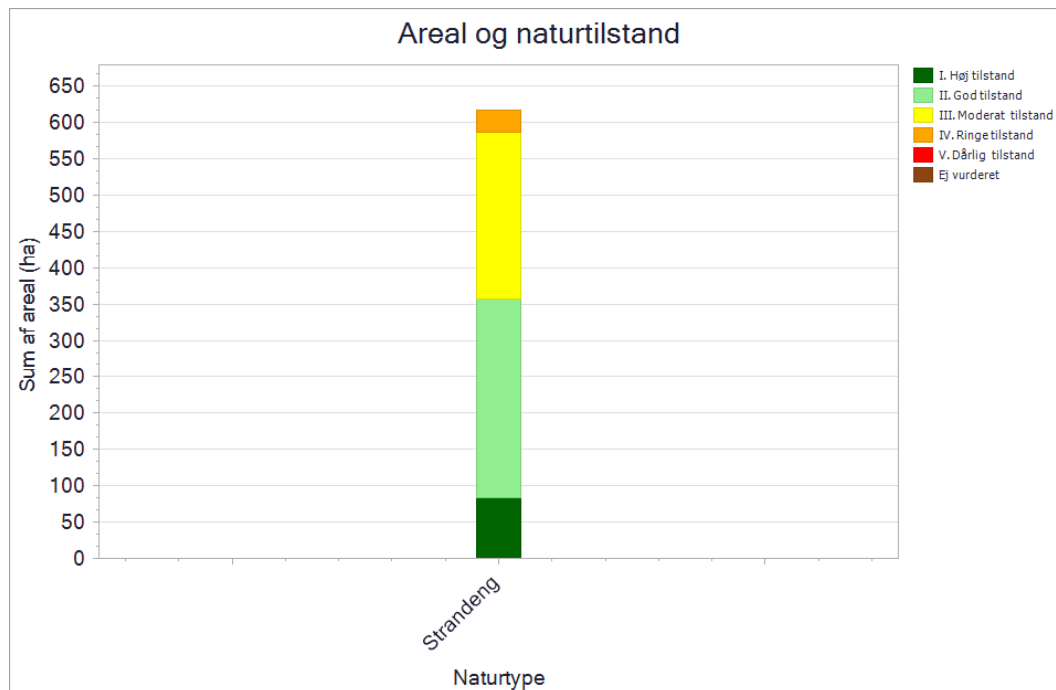
Fugle, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. I parenteserne står "T" for trækfugl og "Y" for ynglefugl. Udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Udpegningsgrundlaget er gennemgået i 2018-22. Almindelig ryle (Y) og mosehornugle (Y) er ikke tilstede i fuglebeskyttelsesområde F96. For trækfuglene er følgende fugle ikke tilstede i national eller international væsentlig forekomst: sangsvane (T) i fuglebeskyttelsesområde F95 samt fløjlsand (T) og mosehornugle (T) i fuglebeskyttelsesområde F96. De nævnte fugle gennemgås derfor ikke yderligere, med undtagelse af sangsvane (T) som fortsat er på udpegningsgrundlaget i F96.

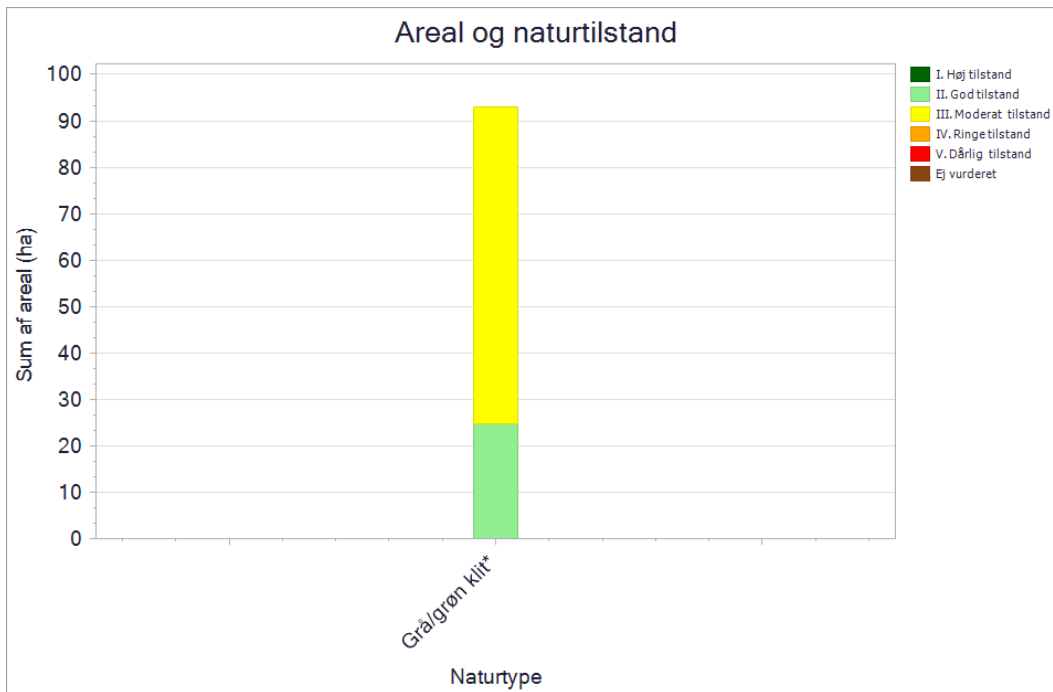
2.3 Tilstand og forekomst for områdets udpegede natur og levesteder

For Natura 2000-områder med habitatnatur eller levestedskortlagte arter og fugle på udpegningsgrundlaget, er arealet af habitatnatur samt antallet af småsøer og levesteder, kortlagt i tredje kortlægningsperiode, vist nedenfor. For de naturtyper og levesteder for arter og fugle, hvor der er udviklet et tilstandsvurderingssystem, er den beregnede tilstand ligeledes angivet. For arter og fugle uden tilstandsvurderingssystem henvises til basisanalysen og [MiljøGIS](#). Se desuden basisanalysen for beskrivelse af metoder og en mere detaljeret omtale af naturens tilstand i området.

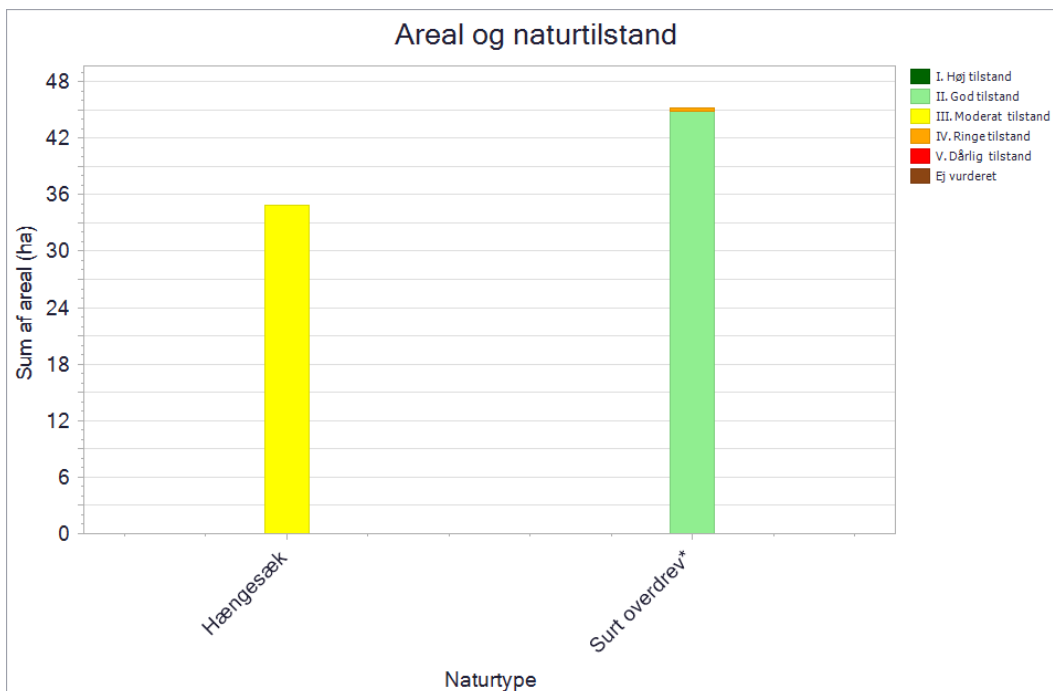
2.3.1 Terrestriske naturtypers arealfordeling og tilstand

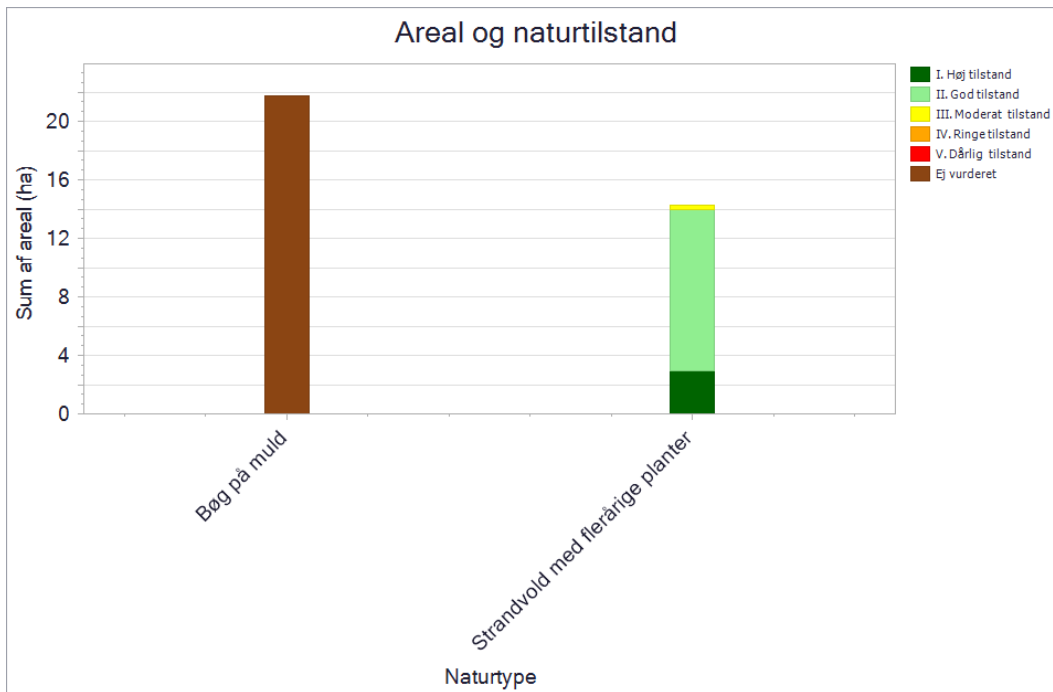
Den kortlagte naturtypes areal fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2016-19. Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret, end det er tilfældet i planens figurer. En mere detaljeret præsentation af data findes i basisanalysen for området eller i [MiljøGIS](#). Her vises data for Natura 2000-basisanalyserne, revideret i 2021. Dette er de data, der ligger til grund for forslag til Natura 2000-planer 2022-27.

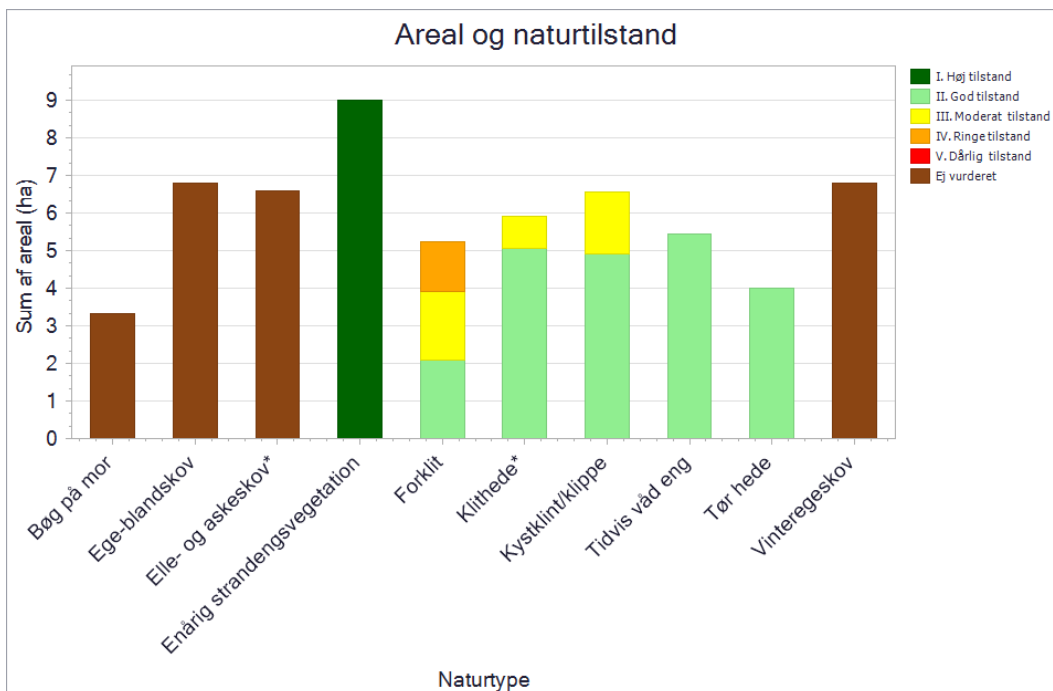
Den kortlagte naturtypes areal fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2016-19. Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret, end det er tilfældet i planens figurer. En mere detaljeret præsentation af data findes i basisanalysen for området eller i [MiljøGIS](#). Her vises data for Natura 2000-basisanalyserne, revideret i 2021. Dette er de data, der ligger til grund for forslag til Natura 2000-planer 2022-27.

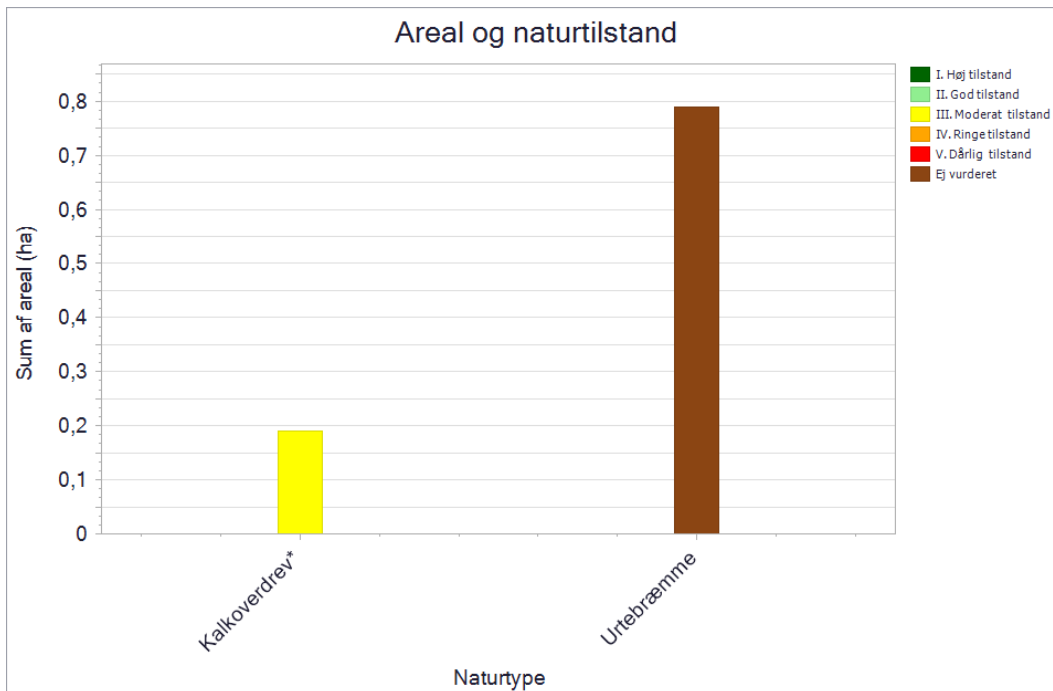
De kortlagte naturtypes areal fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2016-19. Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret, end det er tilfældet i planens figurer. En mere detaljeret præsentation af data findes i basisanalysen for området eller i [MiljøGIS](#). Her vises data for Natura 2000-basisanalyserne, revideret i 2021. Dette er de data, der ligger til grund for forslag til Natura 2000-planer 2022-27.

De kortlagte naturtypers areal fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2016-19. Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret, end det er tilfældet i planens figurer. En mere detaljeret præsentation af data findes i basisanalysen for området eller i [MiljøGIS](#). Her vises data for Natura 2000-basisanalyserne, revideret i 2021. Dette er de data, der ligger til grund for forslag til Natura 2000-planer 2022-27.

De kortlagte naturtypers areal fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2016-19. Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret, end det er tilfældet i planens figurer. En mere detaljeret præsentation af data findes i basisanalysen for området eller i [MiljøGIS](#). Her vises data for Natura 2000-basisanalyserne, revideret i 2021. Dette er de data, der ligger til grund for forslag til Natura 2000-planer 2022-27.

De kortlagte naturtypers areal fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2016-19. Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret, end det er tilfældet i planens figurer. En mere detaljeret præsentation af data findes i basisanalysen for området eller i [MiljøGIS](#). Her vises data for Natura 2000-basisanalyserne, revideret i 2021. Dette er de data, der ligger til grund for forslag til Natura 2000-planer 2022-27.

Strandeng (1330) er den terrestriske naturtype, der dominerer dette Natura 2000-område. Omtrent halvdelen af de kortlagte strandenge er i god til høj naturtilstand, mens den resterende del hovedsagelig er i moderat naturtilstand. Generelt er der en tilstrækkelig afgræsning eller slæt på den driftsbetingede del af strandengene i området, og den væsentligste trussel mod naturtypen kommer fra invasive arter, hvis der sker en yderligere spredning.

Grå/grøn klit (2130) er i dette Natura 2000-område hovedsageligt i moderat naturtilstand, især grundet forekomst af invasive arter. En mindre del af naturtypen er i god naturtilstand.

Arealer med *surt overdrev (6230)* er med undtagelse af et enkelt areal alle i god naturtilstand, da der er registreret drift på arealerne, og der er ikke forekommer væsentlige tilgroningsproblemer med høj græs-/urtevegetation.

Hængesæk (7140) er i moderat tilstand grundet tilgroning med mere næringskrævende arter og vedplanter.

Bølgepåvirket kystnatur (1220 og 1230) er hovedsageligt i god naturtilstand bl.a. grundet lavtvoksende vegetation og stedvis forekomst af invasive arter.

Arealer kortlagt som *enårig strandengsvegetation (1310)* er alle i høj naturtilstand, da de er med tilstrækkelig drift - typisk afgræsning, og der er ikke registreret væsentlige negative påvirkninger af naturtypen.

Tør hede (4030) er i god naturtilstand i dette område, da arealet bliver afgræsset, og der ikke registreret tilgroningsproblemer, invasive arter eller direkte landbrugsmæssige påvirkninger. *Klithede (2140)* er ligeledes overvejende i god naturtilstand i dette Natura 2000-område da arealerne er med drift, og der er ikke problemer med tilgroning med græs-/urtevegetation eller

direkte påvirkninger fra gødskning eller sprøjtning. Der er dog registreret en vis tilgroning med vedplanter.

Det samme gør sig gældende for alle arealer med tidvis våd eng (6410) som også er i god naturtilstand, da forekomsterne med naturtypen er under drift, og da langt størstedelen af arealerne er helt uden problemer i forhold de registrerede strukturparametre.

Naturtilstanden for *forklit* (2110) spænder mellem god til ringe, bl.a. da nogle arealer med naturtypen er under tilgroning med den invasive rynket rose.

Urtebræmme (6430) har endnu ikke et tilstandsvurderingssystem, hvorfor naturtilstanden er ukendt.

Kalkoverdrev (6210) er i moderat tilstand, grundet tilgroning i vedplanter og invasive arter.

For skovnaturtyperne, som ikke har noget tilstandsvurderingssystem, giver mængden af store træer samt liggende og stående dødt ved en indikation af naturkvaliteten på arealet.

Bøg på mor (9110) er registreret med 6-10 store træer pr. ha på hovedparten af arealerne. Stående og liggende dødt ved forekommer med under 1 stk. pr. ha i hovedparten af arealerne.

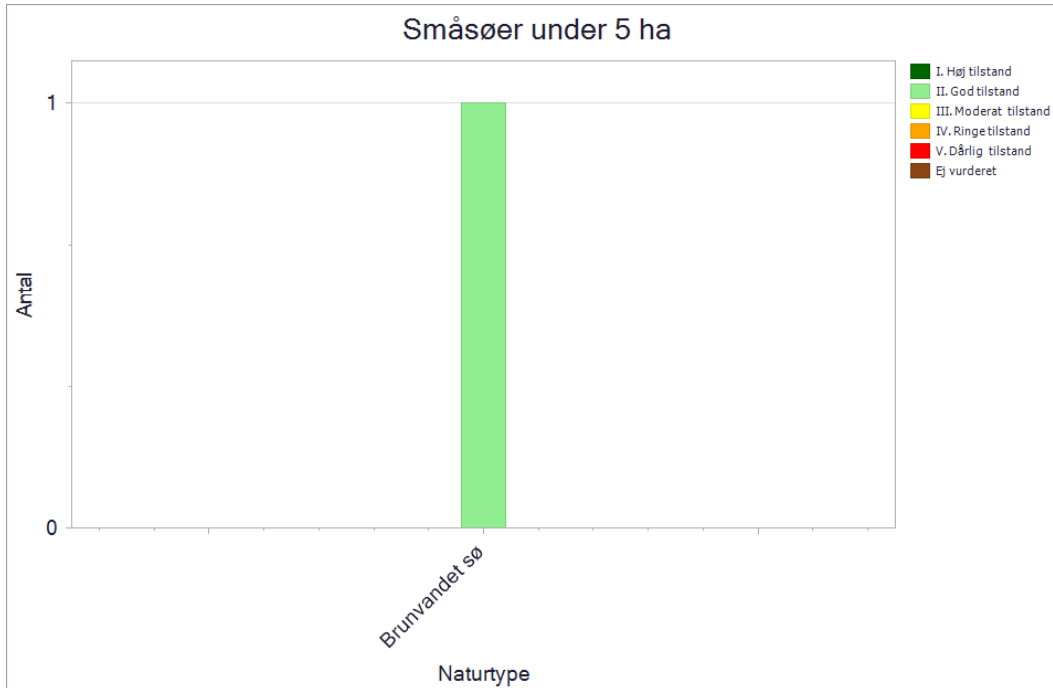
Hovedparten af arealerne med *bøg på muld* (9130) indeholder 1-5 store træer pr. ha. De resterende arealer indeholder primært under 1 stort træ pr. ha. For stående dødt ved er der på halvdelen af arealerne med bøg på muld (9130) registreret under 1 stk. pr. ha, mens der er registreret 1-5 stk. pr. ha på den anden halvdel af arealerne. Liggende dødt forekommer med under 1 stk. pr. ha på halvdelen af arealerne, og primært med 1-5 stk. pr. ha på den anden halvdel. Enkelte arealer har over 10 stk. liggende dødt ved pr. ha.

Arealer med *ege-blandskov* (9160) indeholder varierende mængder af store træer. Omtrent halvdelen af arealerne indeholder 0-5 store træer pr. ha, og den anden halvdel mere end 6 store træer pr. ha. Det samme gør sig gældende for mængden af stående dødt ved på arealerne. Liggende dødt ved forekommer hovedsageligt med over 10 stk. pr. ha, på enkelte arealer forekommer 6-10 stk. pr. ha eller mindre.

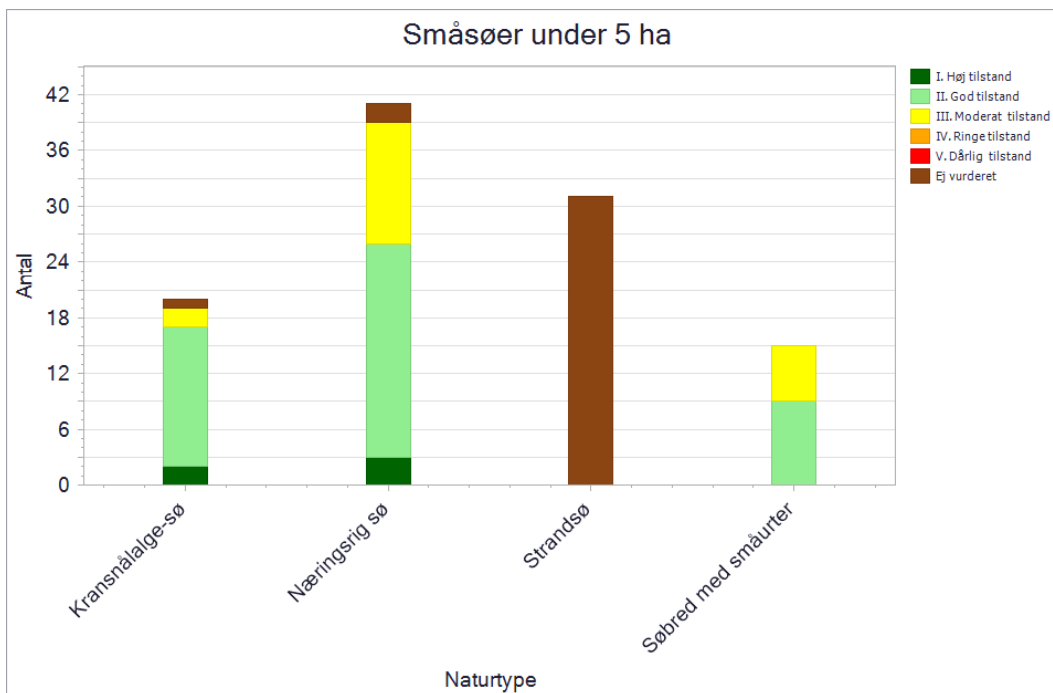
Vinteregeskov (9170) har en lige fordeling af store træer i tre kategorier; 1/3 af arealerne indeholder over 10 store træer pr. ha, 1/3 af arealerne indeholder 6-10 store træer pr. ha, og den sidste 1/3 indeholder 1-5 store træer pr. ha. Stående dødt ved forekommer primært med 1-5 stk. pr. ha, enkelte arealer har under 1 stk. ha. Liggende dødt ved forekommer med 6-10 stk. pr. ha på halvdelen af arealerne. På de resterende arealer er der primært 1-5 stk. pr. ha.

I de kortlagte *elle- og askeskove* (91E0) forekommer der primært 1-5 store træer pr. ha, på de resterende arealer er der hovedsageligt registreret under 1 stort træ pr. ha. Stående dødt ved forekommer primært med 1-5 stk. pr. ha, på de resterende arealer er der hovedsageligt registreret over 10 stk. pr. ha. Liggende dødt ved er registreret med 1-5 stk. pr. ha på hovedparten af arealerne, den resterende del indeholder over 6 stk. pr. ha.

2.3.2 Sønaturtypers tilstand og forekomst

Antal og tilstand af de kortlagte små søer i området.

Antal og tilstand af de kortlagte små søer i området.

I Natura 2000-området er der kortlagt 41 små søer med habitatnaturtypen næringsrig sø (3150). De er tilstandsberegnet med hhv. 26 i høj eller god tilstand og 13 i moderat tilstand. De resterende 2 næringsrige søer mangler tilstandsberegning. De fleste af søerne i høj og god tilstand, ligger lysåbent og med græsning eller slæt på de tilstødende arealer. Der er især tale om vandhuller, der

har indgået i genopretningsprojekter af levesteder for klokkefrø på Glænø og Agersø samt relativt nyrestaurede vandhuller i området vest for Borreby.

De 31 kortlagte småsøer med naturtypebetegnelsen strandsø/lagune (1150) er saltpåvirkede, kystnære strandengssøer. Denne naturtype er ikke tilstandsberegnet.

Der er kortlagt 20 kransnålalgesøer (3140) i Natura 2000-området. Heraf er de 17 i høj eller god tilstand, 2 i moderat tilstand og 1 uden tilstandsberegning. Mange kransnålalgesøer i høj og god tilstand er vandhuller, der enten er relativt nygravede eller nyoprensede. Kransnålalger, der karakteriserer typen, kan i sådanne restaurerede søer være talrige henover en pionérfase i en årrække. Flere af de kortlagte kransnålalgesøer vil derfor på et senere tidspunkt kunne overgå til den mere udbredte sønaturtype, næringsrig sø (3150).

Af de 15 kortlagte småsøer med habitatnaturtyper søbred med småurter (3130) er 9 i god tilstand og 6 i moderat tilstand. Fælles for disse er, at der er tale om meget fladvandede søer, der er delvist udtørrede om sommeren og ofte også med afgræsning på de tilstødende arealer. Søbred med småurter er i dette Natura 2000-område udelukkende kortlagt på Agersø og Omø.

Der er kortlagt en enkelt brunvandet sø (3160) på Glænø, som er i god tilstand. Det er et relativt nygravet vandhul til klokkefrø, og naturtypen kan derfor ændre sig over en årrække indtil et mere blivende successionsstadium har indfundet sig.

I området er der desuden kortlagt 6 søer over 5 ha, hvoraf 3 af søerne er naturtypebestemt til lagune (1150), mens naturtypen for de tre øvrige søer er ukendt.

2.3.3 Forekomst af vandløbsnatur

Naturtype	Naturtype nr.	Længde (km)
Vandløb med vandplanter	3260	0,7

Tabellen viser længden af kortlagt vandløbsnaturtype i området.

I dette område er en del af Spegerborgrenden kortlagt som vandløb med vandplanter (3260). Der er i alt kortlagt en strækning på 740 m, som opfylder kriterier for at være omfattet af naturtypen. I den kortlagte del af vandløbet findes bl.a. arter af vandstjerne, men også en del trådalger, der tyder på en vis eutrofiering på kortlægnings tidspunktet. Vandløb i området er omfattet af vandområdeplanen for vandområdedistrikt Sjælland.

2.3.4 Forekomst af marine naturtyper

Naturtype	Naturtype nr.	Kortlægningsår	Kortlagt
Sandbanke	1110	2012	1.183 ha
Kystlaguner og strandsøer	1150	2004	1.907 ha
Bugter og vige	1160	2004	5.304 ha
Biogene rev*	1170	2012	106 ha
Stenrev	1170	2012 og 2014	5.200 ha

* 18 ha af biogene rev er mulige forekomster, dvs. at forekomsterne ikke er endelig verificeret som den pågældende habitattype

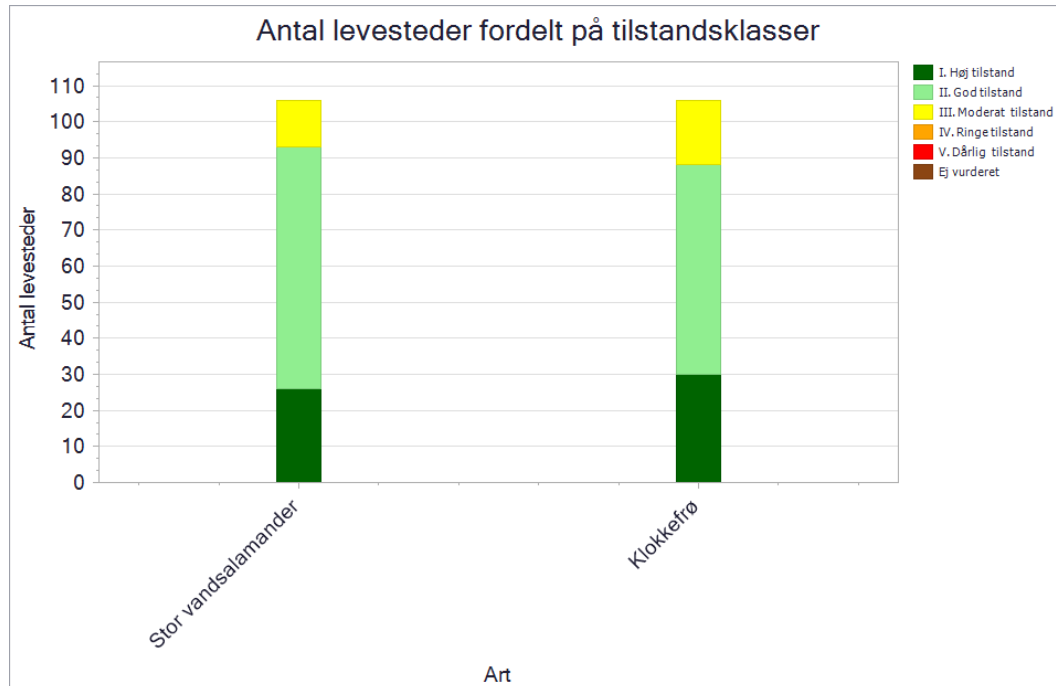
Tabellen viser arealet af områdets kortlagte marine naturtyper og kortlægningsåret.

Rev (1170) og bugter og vige (1160) er de dominerende marine naturtyper i dette Natura 2000-område. Der er kortlagt i alt 5.200 ha. stenrev (1170) og dertil 106 ha. biogene eller mulige biogene rev (1170). Bugter og vige (1160) udgør 5.304 ha.

Kystlagunerne (1150) består især af Basnæs Nor og Holsteinsborg Nor samt Skælskør Nor og dækker et marint areal på 1.907 ha. Lagunernes bund består af sand.

Der er kortlagt i alt 1.183 ha. *sandbanker (1110)*, der især ligger langs med Glænø og feddene, i forlængelse af Omø i sydlig retning og omkring Agersø.

2.3.5 Tilstand af levesteder for arter

Tilstandsvurdering af områdets kortlagte levesteder.

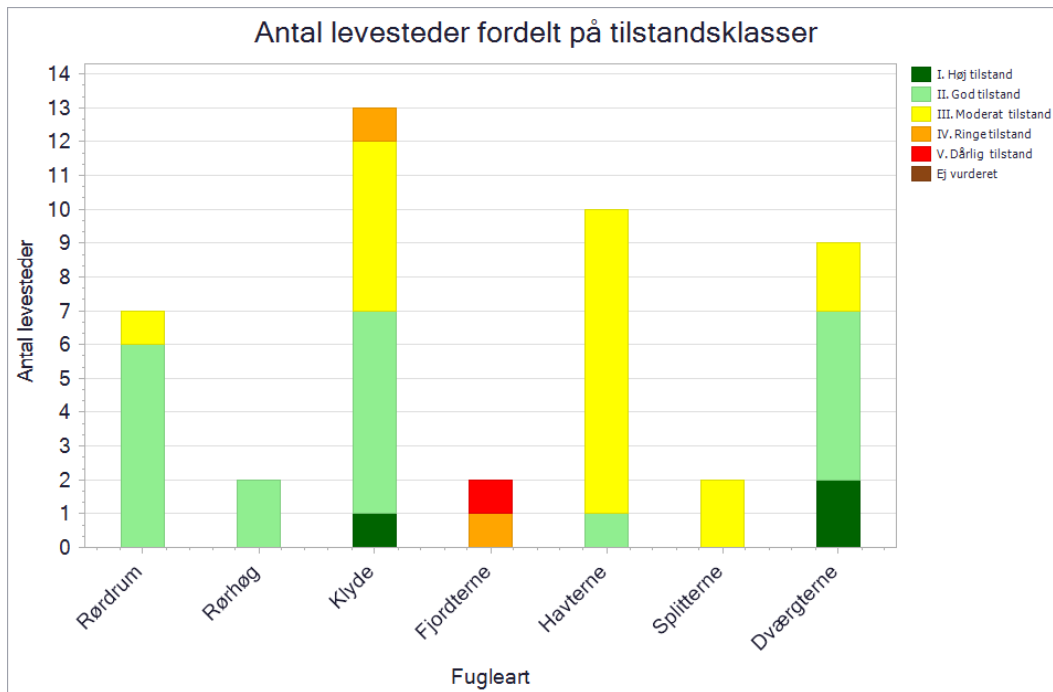
Inden for området er der kortlagt 106 levesteder for hhv. stor vandsalamander samt klokkefrø. 93 af de kortlagte levesteder er i høj eller god tilstand, mens 13 er i moderat tilstand. Den høje andel af levesteder i høj eller god tilstand for stor vandsalamander skal formentlig tilskrives en massiv indsats for klokkefrø i og omkring mange af vandhullerne i dette område.

De enkelte levesteders tilstand kan ses på Miljøstyrelsens digitale kort i [MiljøGIS](#).

2.3.6 Tilstand af levesteder for ynglefugle

Kortlægningen af ynglefuglenes levesteder er foretaget i 2017-19, og den beregnede tilstand fremgår af nedenstående diagram.

De enkelte levesteders tilstand kan ses på Miljøstyrelsens digitale kort i [MiljøGIS](#).

Antal og tilstand af de kortlagte levesteder for ynglefugle.

I fuglebeskyttelsesområde F95 er rørskoven i Borreby Mose kortlagt som muligt levested for rørdrum med tilstanden god. I fuglebeskyttelsesområde F96 er der kortlagt 4 mulige levesteder for rørdrum på Agersø og 2 på Omø. 5 af de mulige levesteder på øerne er i god tilstand, mens en rørskov ved Fedte Sø på det sydøstlige Agersø er i moderat tilstand. Det kortlagte levestedsareal ved Fedte Sø var på kortlægningstidspunktet i 2017 ikke så vådt, som et godt levested for rørdrum typisk skal være. Rørdrum blev imidlertid registreret ved kortlægningen, og fravær af landrovdyr på Agersø kan muligvis forklare, at arten kan udnytte tilsyneladende suboptimale levesteder. Det vurderes, at der ikke er væsentlige trusler mod rørdrum inden for Natura 2000-området.

Borreby Mose og rørskove ved Skage Sø/Fedte Sø på Agersø er kortlagt som levesteder for rørhøg med tilstanden god. Rørskovene ved Skage Sø og Fedte Sø er kortlagt som én samlet lokalitet. Det vurderes, at der ikke er væsentlige trusler mod bestanden af rørhøg i området.

Der er kortlagt 13 mulige levesteder for klyde, hvoraf de 7 er i høj eller god tilstand, 5 i moderat og 1 i ringe tilstand. De fleste levesteder i moderat og ringe tilstand har bl.a. højere vegetation end levesteder i høj og god tilstand, eller de er registreret med større risiko for prædation fra landrovdyr som ræv. Netop risiko for prædation vurderes, at være den væsentligste trussel mod klyde flere steder i dette område, særligt levesteder på Kobæk Strand og på Glænø Vesterfed.

Der er i dette Natura 2000-område kortlagt 9 lokaliteter som mulige levesteder for dværgterne. Heraf er 2 i høj tilstand, 5 i god og 2 i moderat tilstand. De to kortlagte mulige levesteder for dværgterne som er i moderat tilstand, er veststranden syd for Egholm på Agersø og stenstranden syd for udmundingen af Skælskør Yderfjord. Disse er i moderat tilstand, da potentielle ynglepladser ligger meget lavt og derved med høj risiko for oversvømmelse. For lokaliteten ved Skælskør Yderfjord er der desuden relativ høj risiko for prædation fra ræv. Flere af de kortlagte levesteder for dværgterne er angivet med moderat eller nogen forstyrrelse fra færdsel på strandene. Dette sammen med risiko for oversvømmelse ved usædvanlig højvande i yngleperioden og risiko for prædation fra ræv, er de største trusler mod dværgterne i dette Natura 2000-område. Agersø (og Omø) er isoleret fra ræv, mens de store kolonier på Feddet ved Sevedø og feddene øst herfor indgår i et område med intensiv regulering af ræv.

Den lille holm, Stenfed, og en del af Glænø Østerfed er kortlagt som mulige levesteder for splitterne. Begge lokaliteter er i moderat tilstand og er uden hættemågekolonier, som splitterne ellers foretrækker at yngle sammen med. Manglende hættemågekoloni og muligvis prædation fra store mågearter kan have været afgørende faktorer for, at splitterne er forsvundet fra områdets eneste ynglelokalitet på Glænø Østerfed. Derudover kan områdets splitterne have valgt at samle sig i ynglekolonier uden for fuglebeskyttelsesområde F96.

Der er kortlagt to mulige levesteder for fjordterne i Borreby Mose. Disse levesteder er beregnet til henholdsvis ringe og dårlig tilstand. For det levested med dårlig tilstand (Nysø) indgår der en parameter om forstyrrelse, der her er vurderet høj pga. nærhed til offentlig vej. For begge levesteder gælder, at de ikke er isolerede i forhold til forekomst af ræv. Prædation fra landrovdyr er dog i praksis meget begrænset i dette område, da bestanden af ræv holdes lav ved regulering. Dette forklarer, at der trods ringe tilstandsvurdering for det kortlagte levested ved Gammelsø alligevel har været et ynglepar af fjordterne. Det er ikke usandsynligt, at der kan være overset nogle få fjordternepar andre steder inden for fuglebeskyttelsesområdet, men bestanden er uden tvivl meget lille og sårbar. Artens fortsatte tilstedeværelse som ynglefugl i området er truet af vandstandsfluktuationer, der enten kan oversvømme reder eller - i situationer med udtørring - påvirke fødegrundlaget i umiddelbar nærhed til ynglelokaliteten. Gammelsø er kendt for forholdsvis store udsving i vandstand fra år til år afhængig af vejret i yngleperioden. Prædation er en alvorlig trussel for kolonirugende fugle, ikke mindst i dette fuglebeskyttelsesområde, hvor fjordterne ikke yngler i en hættemågekoloni, som ellers kan yde en vis beskyttelse. Risiko for prædation fra især ræv vurderes at være den væsentligste trussel mod ynglende fjordterne i området.

10 potentielle levesteder for havterne er kortlagt i fuglebeskyttelsesområde nr. 96. En enkelt af disse (Helleholm på det sydligste Agersø) er i god tilstand, mens de resterende er i moderat tilstand. Levesteder i moderat tilstand på Agersø og Glænø Østerfed har forholdsvis høj vegetation, mens der for tilstandsberegning af øvrige lokaliteter i moderat tilstand også indgår ringe isoleringsgrad mod prædation fra ræv. Tre kortlagte levesteder, der omfatter den østligste del af Feddet, Næbbet og Stenfed har formentlig i praksis et mindre prædationstryk end tilstandsberegningen giver udtryk for, da ræv reguleres intensivt i dette område. Dette understøttes af, at områdets største koloni af havterne findes netop her. Tilgroning og evt. oversvømmelse af kolonier vurderes at være de største trusler mod havterne i dette område. Dette er dog under den forudsætning, at området fra Sevedø og over feddene mod øst herfra kan holdes mere eller mindre fri for ræv ved fortsat regulering. Der findes ikke ræv på Agersø.

3. Målsætninger

Den **overordnede målsætning** for området angiver det overordnede og langsigtede mål for, hvordan området skal udvikle sig for såvel at sikre det konkrete områdes integritet og for at bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter. Der er i den overordnede målsætning taget højde for områdets naturmæssige potentiale, og for om det rummer forekomster, der er af stor vigtighed nationalt og/eller biogeografisk. En betydning, der er vurderet ud fra:

- Stort areal, levested eller bestand
- Få nationale/biogeografiske forekomster
- Arter eller naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus eller fugle med faldende bevaringstrend og som også er truede jf. rødlisten
- Naturtyper, der findes i særlig stor forekomst i Danmark set i forhold til det samlede areal i EU

De **konkrete målsætninger** fastlægger de langsigtede mål for udvikling i areal og tilstand for naturtyper og arters levesteder. De konkrete mål tager udgangspunkt i den tilstand, som er beregnet for naturtyper og arters levesteder efter tilstandsvurderingssystemet. Hvor der ikke er et tilstandsvurderingssystem, skal området bidrage til at gunstig bevaringsstatus sikres eller genoprettes og tage udgangspunkt i den bedste faglige viden, hvilket kan være udvalgte strukturparametre, udbredelse m.v.

De konkrete målsætninger bygger på grupperinger af naturtyper, habitatarter og fugle. For naturtyperne tages der udgangspunkt i en række økologiske forhold, der er med til at definere potentialet for naturtypernes tilstedeværelse. For fuglene tages der udgangspunkt i deres levesteder eller bestandsstørrelse. Samlet set vil der være et større fokus på mere naturlig dynamik og naturlig variation naturtyperne, arterne og fuglene imellem. Se oversigt over, hvilke naturtyper, arter og fugle de forskellige grupper indeholder, i bilag 1.

Generelt gælder det, at målsætningerne rækker ud over den enkelte planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold, og som desuden afspejler en afvejning af eventuelt modstridende naturinteresser.

Myndighederne skal tage udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning, hvormed der sikres en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.

Målsætningen for området er således grundlaget for vurderingen af planer og projekter, som skal foretages i henhold til de regler, der gennemfører habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. Det gøres bl.a. efter habitatbekendtgørelsen og naturbeskyttelseslovens § 19 b og skovlovens § 17, der skal sikre, at udpegningsgrundlaget i området ikke skades. Herunder gælder især, at arealet af naturtyper og levesteder for arter er stabilt eller i udbredelse, at naturtypernes strukturer og funktioner fortsat er til stede, og at bestande af arterne viser, at arten på lang sigt vil kunne opretholde sig selv som en levedygtig bestanddel af dens naturlige levesteder.

3.1 Overordnede målsætninger for Natura 2000-området

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau, og fugle på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at sikre bestandsstørrelsen på nationalt niveau. Målet er,

- At de marine naturtyper opnår en rig bundvegetation og fauna, som bl.a. kan sikre fødegrundlaget for områdets høje forekomst af marsvin samt ynglende og rastende fugle på udpegningsgrundlaget.
- At områdets mange små søer får en artsrig undervandsvegetation således, at de er gode levesteder for stor vandsalamander og klokkefrø.
- At de lysåbne, terrestriske naturtyper sikres som yngle-, leve- og rasteområde for fugle på udpegningsgrundlaget med særligt fokus på blishøne, troidand, klyde og havterne.
- At områdets naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus sikres.
- At naturtyper som har en særlig stor udbredelse i Danmark, hvoraf større andele forekommer i dette Natura 2000-område, sikres. Det drejer sig om naturtyperne lagune (1150), strandvold med flerårige planter (1220), strandeng (1330), grå/grøn klit (2130) samt bugt (1160).
- At arealer med vinteregeskov (9170) er i fremgang, da det er en naturtype som findes ganske få steder i Danmark.
- Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.
- Den økologiske integritet for området sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

Klokkefrø. Foto: Jens Søgaard Hansen.

3.2 Konkrete målsætninger for naturtyper og arter

I området skal der være mulighed for en naturforvaltning, hvor man gør brug af naturens egne dynamikker. I forbindelse med forvaltningen skal der tages hensyn til, om naturtyper, arter eller fugle på udpegningsgrundlaget kan være følsomme over for en sådan forvaltning, eksempelvis de som er nævnt under de overordnede målsætninger.

De konkrete målsætninger bygger på grupperinger af naturtyper, habitatarter og fugle. Se bilag 1 for oversigt over, hvilke naturtyper, arter og fugle de forskellige grupper indeholder.

Generelt

- Den samlede forekomst af naturtyper, arter- og fugles levesteder i Natura 2000-området, uanset om de er kortlagt, skal være stabil eller i fremgang, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

Terrestrisk habitatnatur

Der er kortlagt ca. 887 ha terrestriske habitatnaturtyper i området. Heraf er ca. 54 ha kategoriseret som naturtyper knyttet til overvejende vådbund, ca. 89 ha som naturtyper knyttet til overvejende tørbund, ca. 641 ha kategoriseret som salttolerante naturtyper samt ca. 104 ha naturtyper på flyvesand.

- For naturtyper med et tilstandsvurderingssystem skal der fortsat være mindst 6 ha vådbundsnaturtyper, mindst 54 ha tørbundsnaturtyper, mindst 380 ha salttolerante naturtyper samt mindst 32 ha naturtyper på flyvesand i tilstandsklasse I-II. Naturtyper i klasse III-V skal være i fremgang mod tilstandsklasse I-II, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målet at bidrage til gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Det betyder, at det samlede areal skal være mindst 46 ha. For de skovbevoksede naturtyper, skal andelen af store træer og dødt ved være stabil eller stigende. Skovnaturtyper sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. Der kan dog være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til sikring af en naturtype.

Arter

- For arter med et tilstandsvurderingssystem er målet, at tilstanden og det samlede areal af levesteder i tilstandsklasse I-II er stabil eller i fremgang. Levesteder i tilstandsklasse III-V skal være i fremgang mod tilstandsklasse I-II, såfremt de naturgivende forhold giver mulighed for det.
- For arter uden et tilstandsvurderingssystem er målet, at bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Levestedernes tilstand (vurderet i form af forekomst og udbredelse) og det samlede areal skal være stabilt eller i fremgang.

Ynglefugle

- Tilstanden og det samlede areal af de kolonirugende fugles kortlagte levesteder må ikke være i tilbagegang, og mindst 75% af arealet skal være i fremgang mod eller fastholdes i tilstandsklasse I-II.
- For mose- og rørskovsfugle er målet, at tilstanden og det samlede areal af levesteder i tilstandsklasse I-II er stabil eller i fremgang. Levestederne i tilstandsklasse III-V skal være i fremgang mod tilstandsklasse I eller II, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- For ynglefugle uden tilstandsvurderingssystem er målet, at de skal bidrage til at sikre og øge bestanden på nationalt niveau. Levestedernes samlede areal og tilstand (vurderet i form af forekomst og udbredelse) skal være stabil eller i fremgang.

Trækfugle

- For trækfugle, der kan optræde med nationalt eller internationalt betydende forekomster i fuglebeskyttelsesområdet, skal deres raste- og overnatningsområder sikres eller være i fremgang, således at området også fremadrettet kan huse en bestand af national eller international betydning.
- For trækfugle, som ikke optræder med nationalt eller internationalt betydende forekomster i fuglebeskyttelsesområdet, er målet, at deres fælde-, raste- og overnatningsområder skal sikres eller være i fremgang.

Søer under 5 ha

- For søer under 5 ha i tilstandsklasse I-II er målet, at tilstanden skal være stabil eller i fremgang. Søer under 5 ha i tilstandsklasse III-V skal være i fremgang mod tilstandsklasse I-II, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

Marine og ferskvandsnaturtyper (undtagen søer under 5 ha)

- For søer over 5 ha, vandløb og marine naturtyper henvises til målsætningerne i vandområdeplanerne.
- For de marine naturtyper skal tilstand og areal være stabil eller i fremgang og bidrage til gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau.

3.3 Modstridende naturinteresser

En målsætning om gunstig bevaringsstatus for en bestemt naturtype eller art på udpegningsgrundlaget eller en målsætning om sikring af den nationale bestand af en fugl på udpegningsgrundlaget kan indebære en lokal nedprioritering af en anden naturtype, fugl eller art på udpegningsgrundlaget, og det er derfor nødvendigt at foretage et valg.

Genopretning af levesteder for klokkefrø vil kunne betyde etablering af græsning på rørskovsarealer, der er potentielle ynglelokaliteter for rørhøg. Bestanden af klokkefrø i området vurderes at være sårbar, og tiltag der kan forøge arealet af levesteder for denne art og/eller gøre den eksisterende bestand mere robust, har højere prioritet end hensynet til rørhøg. Genetablering af græsning på strandenge, der er tilgroet med tagrør, vil sjældent påvirke ynglemuligheder for rørhøg. Rørskov på strandenge er normalt relativt smalle bræmmer, der er mindre egnede som ynglelokaliteter for rørhøg. Naturpleje i forhold til strandeng bør derfor prioriteres højere end hensynet til rørhøg. I de tilfælde, hvor der findes kendte ynglelokaliteter, foretages en konkret vurdering før et evt. tiltag.

Klyde, som yngler i området. Foto: Sune Riis Sørensen.

4. Indsatsprogram

Opfyldelsen af habitatdirektivets krav om gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som direktiverne omfatter, og fuglebeskyttelsesdirektivets tilsvarende krav om at sikre den nationale bestand af de fugle, som er omfattet af direktivet, er en opgave, som strækker sig over flere planperioder. Det er derfor nødvendigt at prioritere indsatsen i den enkelte planperiode, således at det sikres, at Danmark efterlever disse EU-direktivkrav, og der kan etableres en sammenhæng mellem indsats og tilgængelige virkemidler.

Den nationale prioritering af indsatsen i tredje planperiode sigter på at skabe mulighed for mere naturlige processer og naturens robusthed, udvide arealet med urørt skov samt fokus på tiltag mod klimaforandringer. En del af prioriteringen fra anden planperiode videreføres. Der skal således i tredje planperiode fortsat være fokus på indsatser for særligt truede fugle og arter, bekæmpelse af invasive arter, fortsættelse af arbejdet med at gennemføre og afsøge behov for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og gennemføre fiskeriregulering, samt fortsættelse af indsatsen for langsigtet at sikre den nødvendige pleje af de lysåbne naturarealer og skovarealer. Der bør løbende være opmærksomhed på den naturlige synergi, og at indsatser for naturtyper ofte også gavner fugle og arter koblede til pågældende naturtyper.

Nedenstående retningslinjer for indsatsen er opbygget efter mål- og rammestyringsprincippet, således at den statslige plan fastlægger de krav til indsatsen i planperioden, der er nødvendige for at sikre nationalt besluttede prioriteringer. Således beskriver retningslinjerne ikke metoden eller placering af enkelte projekter. Det er en fælles opgave for kommuner og offentlige lodsejere at aftale på hvilke arealer og i hvilke kommuner, den konkrete indsats skal foregå.

Indsats til bedring af vandkvaliteten gennemføres som led i vandplanlægningen og havstrategidirektivet, ligesom reduktion af kvælstofdeposition sker gennem husdyrgodkendelsesloven og generelle tiltag til at mindske luftforureningen, og dette er således ikke en del af Natura 2000-planens indsatsprogram.

Retningslinjerne er opdelt i generelle retningslinjer, der gælder for alle områder, og specifikke retningslinjer for det enkelte Natura 2000-område. Til gennemførelse af planerne stiller staten en række virkemidler til rådighed, ligesom det forudsættes, at kommunerne i mindre omfang bidrager økonomisk.

4.1 Generelle retningslinjer

1. Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.
2. Der arbejdes for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje også til gavn for tilknyttede fugle og arter.
3. Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets fugle eller arter.
4. For skovnaturtyper, hvor det vurderes nødvendigt af hensyn til bevarelse af skovnaturtyper på udpegningsgrundlag, sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje også til gavn for tilknyttede fugle og arter.
5. Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper.
6. Igangværende projekter og indsatser, der relaterer til gennemførelse af tidligere Natura 2000-planer, afsluttes.
7. Indsatser gennemført i første og anden planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.
8. Der fokuseres på en opdatering af oversigt over naturtyper, arter og fugle, som findes i væsentlig forekomst i Danmark, om der er behov for yderligere sikring mod forstyrrelser med fokus på træk- og ynglefugle samt pattedyr, samt fortsættelse af arbejdet med at vurdere behovet for at fastsætte eventuel nødvendig regulering af fiskeri i Natura 2000-områder.
9. Opdatering af vejledninger f.eks. vedrørende klaphug i Natura 2000-områder.
10. Der arbejdes på en national strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter herunder en lang række direktivarter og -fugle.

Dværgterne. Foto: Sune Riis Sørensen.

4.2 Områdespecifikke retningslinjer

1. Tilstanden af levestederne for havterne og klyde sikres eller forbedres, således at 75% af de kortlagte levesteder får en naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet, hvilket også vil være til gavn for fjordterne, splitterne og dværgterne.
2. Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på 35 ha med fokus på arealer med en kortlagt forekomst af invasive arter på over 10% dækning.
3. Urørt skov (permanent ophør af drift m.v.) kan være en mulighed af hensyn til naturtyper og tilknyttede arter og fugle. Ved udlæg til urørt skov skal der tages hensyn til levesteder for særligt følsomme arter.
4. Miljøstyrelsen reviderer bestemmelserne for vildtreservatet Skælskør Nor.
5. Arbejdet med at vurdere behovet for at fastsætte eventuel nødvendig regulering af fiskeri for beskyttelse af marsvin mod bifangst i danske farvande skal fortsætte.
6. Den nødvendige fiskeriregulering færdiggøres på stenrev og boblerev.

4.3 Relation til vandområdeplaner

Dette Natura 2000-område ligger inden for vandområdedistrikt Sjælland. Området ligger desuden i havstrategidirektivets marin-baltiske region.

Vandområdeplanernes indsats for at opnå god økologisk tilstand bidrager til at opfylde bevaringsmålsætningerne for akvatiske arter og naturtyper ved at tilvejebringe forbedringer i vandløb, søer og kystvande i overensstemmelse med de bevaringsmålsætninger, der fremgår af Natura 2000-planen. Vandområdeplanerne for 2021-2027 kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Vandområdeplanernes indsatser bidrager både med foranstaltninger til at undgå yderligere forringelser og med foranstaltninger til genopretning af bevaringsstatus. Indsatserne kan eksempelvis være reduktion af kvælstof- og fosforbelastningen til søer, reduktion af tilledningen af organisk stof til vandløb samt reduktion af kvælstofbelastningen til marine vandområder. Hertil kommer fx genslyngning af vandløb og fjernelse af spærringer. De konkrete indsatser for planperioden 2022-2027 er beskrevet i de nye vandområdeplaner og fremgår af indsatsbekendtgørelsen. Indsatserne vil også blive præsenteret i MiljøGIS for vandområdeplanerne på [Miljøstyrelsens hjemmeside](#).

5. Bilag 1. Oversigt over grupperinger

Nedenstående tabeller angiver hvordan naturtyper, arter og fugle er grupperet i dette Natura 2000-område, og som der refereres til i de konkrete målsætninger. På Miljøstyrelsens Natura 2000-hjemmeside kan man se det samlede overblik over alle naturtyper, fugle og arter, der er koblet til de enkelte grupper. For tabeller med naturtyper angiver *, at der er tale om en prioriteret naturtype.

Grupperinger af terrestrisk habitatnatur	Tilstandsvurderingssystem	Naturtype navn	Naturtype nr.
Naturtyper på flyvesand	med tilstandsvurderingssystem	Forklit	2110
Naturtyper på flyvesand	med tilstandsvurderingssystem	Grå/grøn klit*	2130
Naturtyper på flyvesand	med tilstandsvurderingssystem	Hvid klit	2120
Naturtyper på flyvesand	med tilstandsvurderingssystem	Klithede*	2140
Salttolerante naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Enårig strandengsvegetation	1310
Salttolerante naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Strandeng	1330
Salttolerante naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Strandvold med flerårige planter	1220
Tørre naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Kalkoverdrev*	6210
Tørre naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Kystklint/klippe	1230
Tørre naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Surt overdrev*	6230
Tørre naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Tør hede	4030
Tørre naturtyper	uden tilstandsvurderingssystem	Bøg på mor	9110
Tørre naturtyper	uden tilstandsvurderingssystem	Bøg på muld	9130
Tørre naturtyper	uden tilstandsvurderingssystem	Urtebræmme	6430
Tørre naturtyper	uden tilstandsvurderingssystem	Vinteregeskov	9170
Våde naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Hængesæk	7140
Våde naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Tidvis våd eng	6410
Våde naturtyper	uden tilstandsvurderingssystem	Ege-blandskov	9160
Våde naturtyper	uden tilstandsvurderingssystem	Elle- og askeskov*	91E0

Grupperinger af habitatarter	Arts navn	Arts nr.
Arter med tilstandsvurderingssystem	Klokkefrø	1188
Arter med tilstandsvurderingssystem	Stor vandsalamander	1166
Arter uden tilstandsvurderingssystem	Marsvin	1351

Grupperinger af ynglefugle	Fugle navn	Fugle nr.
Kolonirugende fugle	Dværgterne	A885
Kolonirugende fugle	Fjordterne	A193
Kolonirugende fugle	Havterne	A194
Kolonirugende fugle	Klyde	A132
Kolonirugende fugle	Splitterne	A863
Mose- og rørskovsfugle	Rørdrum	A021
Mose- og rørskovsfugle	Rørhøg	A081
Ynglefugle uden tilstandsvurderingssystem	Havørn	A075

Grupperinger af trækfugle	Fugle navn	Fugle nr.
Trækfugle, international betydende forekomst	Blishøne	A125
Trækfugle, international betydende forekomst	Edderfugl	A063
Trækfugle, international betydende forekomst	Grågås	A043
Trækfugle, international betydende forekomst	Knopsvane	A036
Trækfugle, international betydende forekomst	Sangsvane	A038
Trækfugle, international betydende forekomst	Skeand	A857
Trækfugle, international betydende forekomst	Spidsand	A054
Trækfugle, international betydende forekomst	Sædgås	A039
Trækfugle, international betydende forekomst	Troldand	A061
Trækfugle, ikke national/international betydende forekomst	Havørn	A075
Trækfugle, national betydende forekomst	Blishøne	A125
Trækfugle, national betydende forekomst	Bramgås	A045-A

Grupperinger af søer under 5 ha	Naturtype navn	Naturtype nr.
Søer under 5 ha	Brunvandet sø	3160
Søer under 5 ha	Kransnålalge-sø	3140
Søer under 5 ha	Næringsrig sø	3150
Søer under 5 ha	Søbred med småurter	3130

Grupperinger af marine og ferskvandsnaturtyper	Naturtype navn	Naturtype nr.
Marin naturtype	Bugt	1160
Marin naturtype	Lagune*	1150
Marin naturtype	Rev	1170
Marin naturtype	Sandbanke	1110
Marin naturtype	Vadeflade	1140
Vandløb	Vandløb	3260

Resume

Natura 2000-plan for Skælskør Fjord og havet og kysten mellem Agersø og Glænø (nr. 162). Natura 2000-planen skal sikre naturtilstanden for områdets udpegede arter, fugle og naturtyper og bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus. Områdets udpegede arter, fugle og naturtyper beskrives og der fastlægges målsætninger og indsatser.

Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk